

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.

Készletek nem adóznak vissza.

KÖZÉRDÉK.

Vegyes tartalmu heti lap.

M megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér eora 15 kr.

Anyagi érdekeink.

Mig az országgyűlés a sok izgalmat keltő véderő törvényjavaslattal foglalkozik, melynek különösen az önkéntességnek két évre való terjesztését tárgyazó része méltán érdekelheti aránylag csekély számú intelligenciánkat, — az alatt elég idő marad, a tavasz közeledtével figyelve, kétségtelenül elmaradott anyagi ügyeinkről gondolkodni és tenni is.

Az erdélyi gazdasági egyület kivéve, a többi gazdasági egyület mélyen aluszik. — Hiába kutatjuk hasznát és állandó eredményét annak a nagy buzgólkodásnak, mely kezdetben — főleg az elnökség és igazgatóság taghelyeinek betöltése körül minden vármegyében felmerült, a hol ily egyület alakult. — Sem a buzgalmat állandóan fentartani, sem hasznos munkálkodással és folytonos buzditással a figyelmet lekötöni nem tudták az illetők. Egy pár kiállítás, néhány jutalomosztás képezte legtöbb helyen a nagy lelkesedés végeredményét, de azért a marhák olyanok, mint eddig, a földmívelés szintén, a szüretelés és borkezelés javítása tekintetében az egyes gazdák és borkereskedők fejtenek ki buzgalmat, miről a gazdasági egyesületeknek még csak tudomása sincs, — a czukorrépa-termelés, a szeszfőzés, a pityóka és jobb árpafajok termelése, — kiserleltételek gazdasági gépek bemutatására stb. meg se járják az egyesületek intézőinek figyelmét; hadd csinálja más, a kinek szüksége van! — E bizony elég szomorú! Szerencsére akadnak egyesek, kik érezve gazdasági hátramaradottságunkat, igyekeznek kiváló társadalmi s hivatali állásuk latbavetésével is megtörni gazdáink zsigbadt s a mai ideges nyugtalansággal minden téren előretörékvő korbahohogysem találó maradiságát s új eszmék felvetése és a termelési ágak szaporítása által kívánnak az östermelés szá-

mára az eddiginél nagyobb és biztosabb jövedelmezőséget biztosítani. Hazarészünkben e mélybelátású férfiak közé tartozik báró Kemény Kálmán, megyénk közszeretében álló főispánja, ki nem riadva vissza a nehézségektől, melyekkel minden nagyobb szabású kezdeményezésnek megküzdenie kell, egész odaadással látott azon eszméje megvalósításához, hogy hazarészünk folyammenti vidékein a czukorrépa-termelést meghonosítsa s az improduktív magtermelést egy jutalmazóbb gazdasági ág által szűkebb határok közé szorítsa.

A nehézségek jelentékeny részét sikerült néhány lelkes férfi támogatása mellett leküzdenie. Eszméjét az erdélyi gazdák széles köre tette magáévá.

És ámbár az idő előhaladottsága miatt Enyeden felállítandó czukorgyárat az idén ugy felépíteni, hogy rendes működésre már alkalma legyen, nem lehetséges, — a nagy pénztökével rendelkező gyárosok, kiket Bleichröder a hatalmas berlini pénzkirály is támogat, gondoskodnak arról, hogy a folyó évi répa-termést gazdáinktól a már ismert feltételek alatt beválthassák.

B. Kemény Kálmánnak, kinek a gazdák konzervatív gondolkodását, a vállalkozók finansziális számításait megváltoztatni s az állam kedvezményeit kinyerni, sok utánjárással, fáradozással, de a nehézségektől vissza nem rettenve, oly szerencsésen sikerült és a ki épen ez ügyben fáradozik jelenleg is az irányadó körökben, — kétségtelenül sikerülni fog a termelés biztosítása és fejlesztésének fokozása, valamint egyéb gazdasági ágak emelése szempontjából a gyár építésének mielőbb való megkezdését is kivinni, mi általában az erdélyi részek, különösen vármegyénk érdekében egyelőre nem is sejthető fontossággal bír.

TÁRCZA.

Carvalho.

— Történeti elbeszélés. —
Szócs Gézátló.
(Folytatás.)
III.

1754-ben meghalt az özvegy királyné, de Carvalho befolyása mégsem csökkent ennek következtében. — A királynak most már ő volt egyetlen tanácsadója.

Korlátlan hatalmát először is arra használta fel, hogy megszűntette az inquisíciót s ezáltal elejét vette az ugynevezett "szenti" gyilkolásoknak. — — — — —
— — — — — 1755-ben, november 1-én reggel tömegesen tódult Lissabon templomaiba az áhitatos nép.

Gyönyörű, tiszta idő volt. Az utcákon tarka egyvelegben stürögtek-forogtak festői, bő uju ruhájukban és tornyos-bóbitás fejkötőjükben a déli tengerpartvidéki parasztnemzetségek, a spanyol határon lakó baszkok, kik híven megőrizték a régi cealt-lujitán viselet palástos köpenyeit, bőröveit, a melyekből keleti kések és pisztolyok kandiáltak elő; a kikötőben nagy nyüzsgés mozgás, honi és idegen, de mind napbarnította arezu tengerészek, itt-ott egy ravasz arezzal sompolygó zsidó vagy arab kereskedő, hollandi tulipántszállító és spanyol, meg olasz csempész. Nemzetközi nyelv-egyveleg, melyben leginkább uralkodik a spanyol és portuguez mellett az angol.

A tengerbe lassu méltósággal hömpölygő széles . . . folyón egész árboez-erdő; leggyakoribb a szürkés fehér vitorlaszin mellett a haragos vörös, melyet Britania hadihajóin lenget az őszi meleg szél.

. . . partjain fekvő füge és olajfa ligetek szerte viszhangozták a vidám tengerészek ajkain megcsendülő bordalt:

. . . Y bebamos aleyes
Brindandó en sed beoda
Sin penas, sin giudados
Sin'e sustos, sin congojas . . .

De egyszerre megakadt a dal, megszűnt a főváros utcáin a vígság.

Mintha az alvilág dühös szellemei és ördögei szabadultak volna el börtöneikből s ki akarnának törni a föld felszínére — ugy megremegett mindenütt a talaj. S a remegésre valami borzasztó földalatti moraj következett: mély, tompa, majdnem nyöszörgésszerű.

Földrengés! Földrengés!
Még el sem kiálhatták a borzasztó szót, már romban hevert minden. Az ékes márványpaloták, székesegyházak dűledékké, nagy kórakássá váltak, melyben halálát lelta a dözsölő főúr s a halottjaiért áhitatosan imádkozó nép egyaránt.

Borzasztó lehetett e kép!
A király és családja csak annak köszönheték életben maradásukat, hogy épen kiránduláson voltak a belémi kastély felé; velük volt Carvalho is.

Történetirők 50 ezerre teszik e szerencsétlenség áldozatául esett halottak számát; a sebesülteket nem is lehetett számba venni; a kár pedig körülbelül 850 millió frtra megy. S e szerencsétlenségben valóságos védő angyala volt a népnek és ujja teremője a fővárosnak Carvalho.

Éjjel-nappal a nyomorultakat segítette, egy tábori koesiban hált, lakott és dolgozott több héten át; az éhezőknek eleséget adott, a romokból ismét utcákat és házakat teremtett; a fosztogatókat, rablókat és gyújtogatókat elfogatva, halállal büntette.

A külföldi sruozikerekre nagy vámot vetett, rábirta a királyt s az egész udvart, hogy a drága angolszövetek helyett a durvább honit viseljék. Nemesoda, hogy a nép, mint jöltörő atyját és pártfogóját szerette; a király pedig

A 25. §.

Most ez a §. lévén napirenden, közöljük azt a véderő bizottság által elfogadott szövegezésben, a mint következik.

"A közös hadsereg és honvédség katonai állományában az egyévi tényleges szolgálat kedvezményét elnyerik, tekintet nélkül arra, vajjon önként vagy pedig a fősorozásnál vagy mint igazoltan távol voltak utóállítás utján soroztatnak be, azon belöldiek, a kik

a) legkésőbb azon év márczius hava 1-jén, mely évre nézve állittanak, valamely nyilvános vagy nyilvánossági joggal felruházott belöldi gimnáziumot, ugyanilyen főrealiskolát, vagy valamely ezekkel egyenjogositott tanintézetet sikeresen végeztek be;

b) azon évi márczius hava 1-jén, a melyre nézve állittanak, valamely nyolcz osztályu belöldi nyilvános vagy nyilvánossági joggal felruházott középiskola utolsó évfolyamába tartoznak, és azt legkésőbb ugyanazon évi október 1-jéig sikeresen végezték el;

c) azon év márczius hava 1-jéig, melyben életök 21 ik évét betöltik, egy e czéla szervezett vegyes bizottság előtt kellő eredménnyel felvételi vizsgát tettek.

Azt, hogy mely nyilvános vagy nyilvánossági joggal felruházott bel- és külföldi tanintézetek tekintendők a belöldi főgimnáziumokkal és főrealiskolákkal egyenrangúaknak, továbbá azt, hogy mily módon igazolandó a vegyes bizottság előtt az egyévi tényleges szolgálathoz megkívántató tudományos képzettség, a honvédelmi miniszter, az illető szakminiszterrel egyetértőleg és a közös hadügyminiszter hozzájárulásával határozza meg.

Az egyévi tényleges szolgálat kedvezményére a főntebb elősorolt feltételek teljesítése által megszerzett jog a besorozás időpontjához kötve nincsen s ennél fogva későbbi korosztályokban is azon feltétellel marad biztosítva, ha a jogosultság legkésőbb azon fősorozás alkalmával bejelentetik, melyre az illető megjelenni tartozik. A ki ezen bejelentést elmulasztja, a kedvezményre való jogát ezen állításra nézve elveszti.

Azon egyévi önkéntesek, a kik az unjonczállítás utján soroztatnak be és az unjonczkivételnek, illetőleg a hadjutalék végleges számbavételének eredményéhez képest korosztályuk és sorsszámuk szerint, a honvédséghez jutnak, a honvédséghez osztandók be s az egyévi tényleges szolgálatot is ennél kötelesek teljesíteni. Azon egyévi önkéntesek a kik sorsszámuk szerint a póttartalékba

a következő év elején grófi rangra emelte Oeyras névvel s az elhalt Motta Péter helyett első miniszterré nevezte ki.

Első gondja volt most már a városban teljes rendet hozni létre s az ország földmívelését, meg angol kézben levő kereskedését fölélénkíteni.

Oportóban kereskedő-társulatot is alakított, melynek a portugál borok árulására kizárólagos jogot adott.

Csak benszülött portugallok lehettek ezen, valamint minden más kereskedő-társulat tagjai s így az angolok ki voltak tökéletesen zárva.

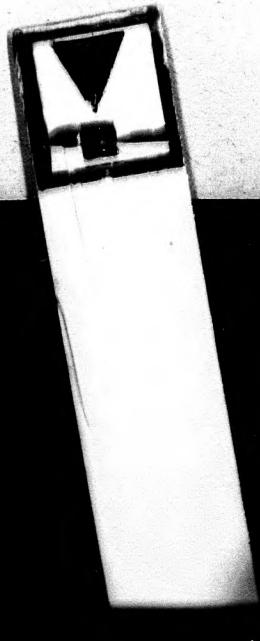
A megtört, de meg nem semmisített jezsuiták a népet — főleg a vidéken — mégis felbujtatták a miniszter ellen, de ő hamar véget vetett a zendülésnek s 20 ezer crusadai jutalmat ígért annak, a ki jövöre az alkotmány és felség sértő bujtogatókat feljelenti.

De itt nem állapodott meg. Irt egy emlékiratot s azt 20 ezer példányban nyomtatva ki, a külföldi udvaroknak és főuraknak is — hivatalosan — küldette meg. — Ebben erős bizonyítékokkal mutatja ki a jezsuita társaság létezésének hiábavalóságát; felsorolja bűneiket, fondorkodásaikat a király és kormány ellen. — E munka a népre is nyomást gyakorolt, s a jezsuitákat meggyűlöltette előtte is.

1757. szeptember havában örökre kitiltották a jezsuitákat az udvartól s vonakodásukat és tiltakozásukat számba nem véve, collégiumukba szállította vissza Oeyras.

A Rómában levő portugál követet, Don Almadát utasította, hogy terjessze a pápi elé a szerzet elaljasodását, elvilágiasodását.

A pápa a rend megvizsgálását és ujjaalkotását Sal-danha lissaboni bibornok-érsekre bízta, ki a kereskedést, raktártartást a jezsuitáknak szorosan megtiltotta, tőlük a predikáló és gyóntató székeket elvette s így a népre való minden befolyásukat ketté metszette.

jutnak, az egyévi tényleges szolgálatot beosztásukhoz képest, vagy a közös hadseregben, vagy a honvédségnél tartoznak teljesíteni. Ha a honvédséghez nem jutna 15% a sorozási évből felavatott egyévi önkénteseknek, a hiány — ha a honvédelmi miniszter ezt szükségesnek tartja, a sorsszámuk szerint a közös hadsereghez jutott oly egyévi önkéntesek áthelyezése által fedezendő, a kik a honvédséghez leendő beosztásukat kérik. Ha azonban a sorozási évből felavatott egyévi önkénteseknek több mint 15%-a jut a korosztály és a sorsszámuk rendje szerint a honvédségbe, a többlet a következő évben a közös hadsereg javára beszámítandó.

Az egyévi önkéntesek a csapatotestet s azok, kik tanulmányaikat valamely magasabb tanintézetben folytatják, az egyévi tényleges szolgálat évét is szabadon választhatják; azonban a tényleges szolgálatuk azon év október havának 1-jén való elhalasztása, a melyben életök 24-ik évét töltik be, meg nem engedtetik.

Az egyévi tényleges szolgálat elvileg saját költségen teljesítendő s ez alatt a saját költségen való ruházkodáson, felszerelésen és élelmézesen kívül, a lovasságnál még a ló megszerzése és tartása is beleértetik.

Ezen egyévi önkéntesek a lakosságban való lakásra, ha önköltségükön magánzállást tartanak, nem szoríthatók, ha csak különös katonai szolgálati, kiképzési és fegyelmi tekintetek ez alól kivételt nem követelnek. Csapatotestük helyőrség változtatása esetében, béke idején, ezen egyévi önkénteseknek szolgálatilag figyelembe vehető és egyenlő méltánylást érdemlő viszonyok között megengedhető, hogy addigi állomáshelyükön folytathassák a tényleges szolgálatot, feltéve, hogy az különben is állandó lakóhelyük és hogy ott ugyanazon fegyvernembeli csapat van.

Vagyontalan tanulók, kik jó erkölcsi magaviselet mellett tudományos képzettségüket valamely belöldi középiskola által kiállított s akár a főtantárgyakból jeles osztályzatú, akár érettségi (zár- vagy vég-) biztányokkal igazolják és kimutatni képesek, hogy az egyévi tényleges szolgálat ideje alatt eltarthatásukhoz elkerülhetetlenül szükséges és időnkint rendelteti uton megállapítandó költségeket sem képesek sajátjukból fedezni, a tényleges szolgálatot kivételesen államköltségen is teljesíthetik. Ezek állami költségen ruházthatnak, felszerelhetnek, élelmezhetnek és elszállásoltatnak, de a közös hadseregben a lovassághoz be nem oszthatók.

Az egyévi tényleges szolgálati idő kizárólag a katonai kiképzetés céljainak van fenntartva.

A tényleges szolgálati év végén tartoznak az egyévi önkéntesek a tartalékos tisztekké való kinevezéshez megkívántató képzettséget, elméleti és gyakorlati tekintetben, vizsga letelele által igazolni. Ezen vizsgára néve a követelmények mértékét és a követendő eljárását az ő felsége által szentesített e részbeli szabályok állapítják meg.

Azon egyévi önkéntesek, a kik a tényleges szolgálati év eltelte után a vizsgát sikerrel letezik és a tiszti rendfokozat elnyeréséhez megkívántató egyéb követelményeknek is megfelelnek, a hadseregben szerinti szükséglet mérvéhez képest tartalékos tisztekké, ha pedig ezen szükséglet már fedezve van, hadapródokká neveztetnek ki.

Azon egyévi önkéntesek, a kik ezen vizsgánál meg nem felelnek, kötelesek még egy évet csapatotestük alosztályainál tényleges szolgálni s ez alatt szabadságukban áll, azon

előbb említett kedvezményvel, hogy a lakosságban kívül lakhatnak, saját költségükön teljesíteni a szolgálatot. Az ilyeneknek az is megengedhető, hogy az egyévi önkéntesek elméleti oktatásban a menynyiben ilyen helyben tartatják, résztvehessenek, feltéve, hogy máskülönben arra érdemeseknek találattanak és hogy a szolgálat ez által hátrányt nem szenved. Az e részbeli közelebbi határozatok rendelteti uton szabályozandók. A második tényleges szolgálati év eltelte után a vizsgára ismét jelentkezhetnek és a tartalékba helyeztetnek át.

Azon egyévi önkéntesek szolgálati ideje, a kik a hadköteles korba lépték előtt avatattak fel, azon esetben, ha az egyévi tényleges szolgálatot legkésőbb azon évben kezdik meg, a melyben életkoruk 20 dik évét töltik be, besoroztatásuk évének október havának 1-étől, különben pedig azon év október havának 1-étől fogva számítottatik, a melyben életkoruk 21-ik évét töltik be.

Az egyévi tényleges szolgálat kedvezményét elveszti, a ki akár a tényleges szolgálat megkezdése előtt, akár annak megkezdése után valamely, a 24. §. második bekezdésében említett büntetendő cselekmény miatt jogérvényesen elítéltek. Ezen esetben az addig már teljesített szolgálat a sorhadi, illetőleg a honvédségi tényleges szolgálati időbe beszámítandó.

Az egyévi önkéntesek kedvezmény elvesztését a büntető bírósági ítélet alapján, a honvédelmi miniszter, esetleg a közös hadügyminiszterrel egyetértőleg mondja ki.

A theologiai dalkar hangversenyéről.

— február 23.

Az előjelek.

Egészen elandolodva, mélabus érzések között olvastam ott integráli magányomban, hogy a theolog. dalkar hangversenye mikép halasztatott el az országos gyász miatt. Le is mondtam róla, hogy valaha a varjuk károga helyett anyagi vegyes-dalkar énekét halljam s ostoba olasz munkások fejszeapása helyett Iskarioth pokoli szellemének vulkánikus kitörését, melylyel megtámadja a feltámadást. (Ma is sokan tagadják ezt!) Veszekedtem magammal, hogy miért bujdosom én ide, hiszen jobb a kedves Enyeden még fát vágni is, mint itt végtelni. De ennek is vége szakadt azonnal, mikor Vaszilika, az én hűséges adjutánsom csengő római nyelven tudatá, hogy itt a „Közérdek” legújabb száma. Nő hála istennek, csak hogy megpirkadt. Mohón nyultam utána. A végén kezdtem. Árverési hirdetemények, a maryllis-doree szűpítő szer, hasznosbérbe adandó regálék stb. A vegyes hírek között elfutott vaddisznó, nő meg volt: 23-án hangverseny. Rögön pakoltam. A parancsnokság átadott Vaszilikának s már másnap a „Vegyes-dalkar képben és írásban” szerkesztőségében voltam. Ott már referált: el vannak a jegyek mind adva, a darabok mennek, mint a parancsolat, a jogászok küldöttséget menesztenek, a hölgyek nemzeti színű kokárdával jelennek meg, Bartha helyett Tárkányi szaval, Kemény György ezimbalmon „Abezug Tiszát” fogja verni, ott lesz X. Muzsináról, Y. a hegyaljáról, Z. Kocsárdról stb. stb. Fényes szellemi és anyagi siker. Brávó!...

Még az utca is mozgalmas képet nyújtott. Szalad-

A fiatal szép asszony mind jobban és jobban láncozta a királyt magához. Az minden éjjel meglátogatta őt, csupán egy komornyik kíséretében kocsizva hozzá. Ezt azért tette, hogy kikérülje feleségének tulságos féltékenykedését.

A márkiné mindent megtett, hogy Oeyrasnak a királyra való befolyását csökkentse. Hivatkozott büszkeségére, „fényes uralkodói tehetségére”, melyet a miniszter elnyomni igyekszik és a világ előtt neveltségnek tünteti föl.

Mindezeket csak azért mondja, mert annyira szereti és imádja felségese kedvesét, hogy fáj neki a miniszter fondorkodásait látnia.

Több rokonát főbb hivatalokra akart kineveztetni az asszony.

A király eleinte nem egyezett bele, de miután párszor boudoirját zárva találta, mégis csak teljesített ohajai közül egyet kettőt.

A dolog azonban nagyon lassan ment — mint a Tavorák egyhangulag mondták.

Összeugott most már a Tavora család, Malagrida, az Aveiro herczegok s mindazok, a kik Oeyrast gyűlölték s elhatározták, hogy a Királyt a legelső kedvező alkalmat felhasználva, el teszik láb alól s a zavarosban halásznak majd s a miniszterrel is elbánnak.

Tervük kivitelére azt az időt választották, mikor a király egy könnyű kocsiában, csak hű komornyikja kíséretében, kedvesét meglátogatja.

Ezt mindig éjszaka tette.

(Vége köv.)

gáló kis diákok éljennel szájukban, puliszkát evő oláhok zongorával vállukon, ipariskolába siető takaros lányok munkával kezökben, friss újsággal fejökben. Így jött el az este, mikor nem nyugalomra, hanem hangversenyre siettünk.

A hangverseny.

A ház be volt már gyűlve. Felesleges is mondanom, hogy zsúfolva volt. Csend volt. Csak akkor morajlott végig rajta az idegesség, mikor Elekes László felvezette a terembe a jogász küldöttséget. Az óra 8-ra járt már. A riadó éjjezés tudatá, hogy a theologiai dalkar fellépett az emelvényre. Három számmal szerepeltek. Marschner „Dal-szabadság”, Szentirmay „Népdalok”, — és Huber „Magyar király indulójával”. Különösen az utóbbival arattak viharos tetszést. — A theologiai dalkar ez alkattommal is megmutatta, hogy szakszerű hivatásának meynyire meg tud felelni. Nagy érdem illeti Borsai Samu karnagyot, ki ez első nyilvános fellépésével is megmutatta, hogy a Bethlen-főiskola benne egy szakértő, buzgó, fáradhatlan énektanító nyert.

A 2-ik és 7-ik számot zongora piczekek tették. Előbb Vincze Dánielné adta elő Liszt „Magyar roham indulóját” a nála megszokott zenei technikával és bravúrral, ugyancsak ő játszotta az „Alvajáró” nagy hangverseny ábrándját négy kére kitűnő partnerével: Sikorszky Mathild kisasszonnyal a közönség teljes elismerése, tomboló tapsa és éljenzése között.

A 3-ik és 6-ik számot a vegyes-dalkar töltötte be. Lapunkban ismertetre volt az életre való dalkarnak működése s így csupán annyira szorítkozhatom, hogy várakozásában senki nem csalódhatott. Közönségünk hálás elismeréssel tapsolta és éljenzete a derék öket, kik fényesen oldották meg nehéz feladatukat. Azt hisszük, hogy találkozni fogunk velök még márczius 15-én.

Makkai Margit kisasszony Jókai „Anna keservét” szavalta hajlékony, kedves hangjával a közönség osztatlan tetszése között. A másik, a harmas szavaltat Szabó Jenő, Bartha Albert és Tárkányi György adták. Várady „Iskarioth” cz. tragoediájából a legszebb jelenetet adták elő oly művésziileg, hogy bármely színháznak is becsületére vált volt. Különösen Szabó magaslott ki társai közül.

Nagy János és Sükösd Gerő egy ének duettet énekeltek taps kíséretében. A közönség azonban, daezára, hogy későre járt már az idő, hallani kívánta őket külön-külön is. Mindkettő népdalokat adott elő aztán a közönség általános tetszése között.

A hangverseny nem utolsó pontja, sőt a tetszés mérvéhez képest előkelő helyet vívott magának báró Kemény György ezimbalom-játékával. Népdalokat játszott zenekísérettel s mikor a híres „Abezug Tiszá, abezug Csáky” kezdetűt verte, perczekig tartó éljenzésbe tört ki a közönség.

A hangverseny után.

Az elegáns közönség még a látottak és hallottak bődítő varázsa alatt állott, mikor jó képű Gyuricza rázendítette, hogy „Tudod rózsám, tudod mit?” csárdást. Reá is hallgatott az ifjuság. S kerekedett olyan tánc, minőt még nem láttak az ósdi csillárok és a terem unjonnan festett falai. Alig tudtuk számba venni a szépeket, amint azt, e fogyatékos névsor is bizonyítja: Adi Mariska (K. Szt.-Miklós), Balogh Ilona, Bartholomeus Lenke, Boez Irma, Bodor Irma (Krakkáról), Bokor Klára, Derzsy Ilona, Ferencz Ida (Harasztos), Gergor Ludmilla, Horváth Berta, Kiss Ilona, és Sarolta, Komáromi Etelka, Kulcsár Bóza (B. Szt.-Miklós), László Kornélia, Lőrincz nővérek, Ludvig Olga, Makkai Margit, Nagler Matild, Nagy Maresa (Karácsonfalva) Orbán Juliska (Asszonynepe) Papp Czecczike és Lenke, Papp Vilma (Sárd), Sándor Kata (Miriszló), Steibel Emilia, Lukács Irén (Magyarigen) Finna Gizella (Balászfalva) Straub nővérek, Szöllősy nővérek, Sikorszky nővérek, Textoris Kornél (Kocsárd) Török Gyöngyike, Molnár Róza (Tóvis) Fejérdi Amália, br. Kemény Olga, Winkler Flóra, Pásztohi Mariska stb. stb.

A káttzenjammer.

Ne tessék ezt a „macska nyöszört” úgy borközi állapotnak tulajdonítani, hanem szivközi állapotnak. Manó tudja, hogy melyik mámorítóbb? Én csak azt tudom, hogy az én fiaimnak elapadt a szavuk s csak a szemök csillog, mint valami lidérczény. Még Vaszilika is aggódva futott be Intregáldról, hogy mi történt velem. Megmagyaráztam neki, de nem érti, hogy minek is van a sziv s a szivben szerelem? Az ő baja. Oláh.

Bojánés.

VEGES HIREK.

— A nagyenyeden felállítani tervezett répaczokorgyár ügyében — legilletékesebb forrásból nyert értesülésem szerint új fordulat állott be. Azon üzletemberek ugyanis, kikkel eddig a magas kormány a magyarbani új czokorgyárak s ezek között az erdélyi gyár létesítése iránt tárgyalásokat folytattak, e téren visszavonultak, a mi a beavatlatlanoknál azt a hiedelmet költötte, hogy ekként a tervezett czokorgyárak létesítése egyáltalán megbihsultnak tekinthető. Nekünk kik mélyen érezzük annak fontosságát, hogy egy ilyen nagyszabású gyártelep, a mi megyei székvarosunk területén emelkedjék, s a kik ösztintűn tudjuk méltányolni azt az odaadó fáradságot, melyet főispánunk br. Kemény Kálmán s azt az áldozatkész támogatást, melyet városunk és vidékünk gazdaközönsége a gyár létesítése körül kifejtett: örömlünkre szolgál megnyugtanni az érdeklődőket, hogy a kormány a visszalépett vállalkozók helyébe újakat

talált, a kik am kezdeményezést törvényszékileg koriparremlyet anyagiaktámogat, a brass technikus: Stebizottja a napokjével s meleg szoposabb reményt differenciák elemczukorgyátik. Az előzetesidén már nem lekötelezték maguk kötelezett répaté fizetési feltételek gonni. Az elterjezeket — s azt (melynek hangszaz ügy élén álló maga és birtokostávol álló érdeke puló erős meggy fontos érdekei füteten kívül hagamaga és jövő évben ványra még nagy delmező terméles

— A k utazott fel a tagu küldötté nőt i Dezsó tás d. e. 11 számu termét László válaszküldöttség tisz vendégloben szavakkal köstott négygyú hallgatta a s enyediket k a felhívásnak és kalapeme Elek es el A teremből voltak. — E előadását néz rendezett köztemi hallgató éjtőlgi. Regg egy kedvesen baráti érzelm fog találkozn

— A ifjuságát a k Szász Béla, Biró András

— Tif február hó 7 gekben. A kétszeresen télyes számú elő. Valóság ropogással fé állatokat s e az egyiket a Varró László Kemény elnöke Cs betartásával hangulatban Buda Ede, Dezsó Zsig

— Az város adóhí közhírré tes tott I- és I adóhivatal napi közzé ki vannak adóhíveim e helyi m. k érvényesek 55-ai értele

— N által f. év fe a) jegyek ára összesen 223 frt 41 kr. Fe Olga, Papp Komáromi Kornelia, M szonyok 1— 1 frt 20 kr. frt 20 kr. D Zsigmond 2 X—y. 20 kr Németh Lás Schiessel al Bartha Zsig Midőn hálás téseket, egy tagjának, k

oláhok
lányok
jött el
ersenye

ndanom.
morajlott
felvezette
járt már.
felépített
arschner
Huber
többival
ez alká-
ak meny-
Samu
gmutatta,
gő, fárad-

ék. Előbb
roham
bravurral,
gverseny
r s z k y
tomboló

ötte be.
alkarnak
n, hogy
nk hálás
kik fe-
hiszük,
én.
ha keser-
közönség
szavlatot
kányi
ájából a
bármely
S z a b ó

k duettet
dazára,
et külön-
közönség

tetszés
ak báró
pdalokat
Tisza,
jénzésbe

hallottak
za rázen-
ist. Reá
z. miőt
ujonnan
et, amint
Mariska
ke, Boez
sy Ilona,
th Berta,
ár Boza
Ludvigh
a (Kará-
Dzezikó,
Miriszó),
a Gizella
Sikorszky
öngyike,
y O ga,

borközi
ak. Manó
tudom,
szemőv
aggólvá
Megma-
n a sziv

ánés.

akorgyár
zerint új
a magas
z erdélyi
vonultak,
ekként a
ekinthe ő.
gy ilyen
en emel-
fáradás-
dozatkez
a gyár
az érde-
be ajakat

talált, a kik amazok szerződési kötelezettségeit átvéve, az üdvös kezdeményezést megvalósítják. A napokban alakultak a vállalkozók törvényszékileg bejegyzett közkereseti társaságai, Magyar czukoripari részvénytársaság címen. E társaság élén, melyet anyagiakban a hírneves Bleichröder berlini bankháza támogat, a brassói jóné Czell-czég s egy kiváló cukor-technikus: Steffen Károly állanak. E részvénytársaság megbizítja a napokban tárgyalta a gazdasági közérdekeinek képviselőjével s meleg szószólójával, főispánunkkal s a tárgyalások a legalaposabb reményt nyujtanak a még fennforgó kisebb jelentőségű differenciák elenyésztésével arra, hogy a nagyenyedi répacukorgyár a jövő év folyamán fölállítsa. Az előzetes tárgyalások annyira benyultak a tavaszba, hogy az idén már nem lehet szó a gyár felállításáról, — de a vállalkozók kötelezték magukat, hogy a nagyenyedi gyár számára szerződésileg kötelezett répacukot az idén brassói gyárakban fogják ugyanolyan fizetési feltételek s teljesen díjmentes vasúti szállítás mellett feldolgozni. Az eljárt tévhírekkel szemben megnyugtatóan közölhetjük ezeket — s azt hisszük fölösleges hozzátoldani ama biztosításunkat, (melynek hangsúlyozására illetékes oldalról felhatalmaztatunk), hogy az ügy élén álló br. Kemény Kálmán sokkal többre becsüli a maga és birtokosársai munkáját, hogy sem azt idegen s töllünk távol álló érdekeknek alá rendelje. Más felől az ügy ismeretén alapuló erős meggyőződésünk az, hogy a vállalatnak e kérdésben oly fontos érdekei fűződnek, miszerint a fennforgó differenciák tekinteten kívül hagyásáról teljes mérvű kötelezettséget vállal a gyárnak a jövő évben városunkban való felállítására, a mikor aztan bizonyára még nagyobb kontingensét csoportosítja maga köré a jövedelmező termelési ág józan művelőinek.

— A kolozsvári jogász-küldöttséggel egyidőben utazott fel a kolozsvári népgyűlésre az enyedi ifjuság hét tagu küldöttsége is. A kolozsvári indulóháznál Radnóti Dezső titkár fogadta, míg az ünnepléses fogadtatás d. e. 11 órakor történt a „Nemzeti Szálloda” 25-dik számú termében. Radnóti üdvözlő szavaira Elekes László válaszolt, megköszönve a szívélyes fogadtatást. A küldöttség tiszteletére a kolozsvári ifjuság délelben a Bogdy vendéglőben szücsbedet adott, hol Benel Ferencz lelkes szavakkal köszöntötte az enyedi ifjuságot. A délután tartott népgyűlésen a küldöttség a fenttartott helyekről hallgatta a szónokot, míg az udvaron álló közönség az enyediakat kívánta látni. Az ifjuság küldöttsége engedve a felhívásnak, kilépett az erkélyre, hol dörgő éljenzéssel és kalapemelgetéssel fogadták. A közönség kíváncsára Elekes elnök tartott egy rövid, de hatásos beszédet. A teremből való lejövetelkor is általános tüntetés tárgyai voltak. — Este a küldöttség a Nemzeti színház dísz-előadását nézte meg, míg színház után a tiszteletükre rendezett közvesorán jelentek meg, hol is 60—80 egyetemi hallgató jelenlétében kedélyesen töltötték az időt éjtellig. Reggel hazautazott a küldöttség, magával hozva egy kedvesen töltött nap emlékeit s a kolozsvári ifjuság baráti érzelmeit. Legközelebb a kollégium felszentelésén fog találkozni a két város ifjusága.

— A kolozsvári népgyűlésen a Bethlen-főiskola ifjuságát a következő küldöttség képviselte: Elekes László, Szász Béla, Fejes Áron, Nagy Károly, Szegedi Miklós, Biró András és Hajdó Lajos.

— Tizenkét vaddisznót vertek fel a hajtók a február hó 25-iki vadászat alkalmával a helybeli erdőszegekben. A vadászat amugy is idegfelesztő érdekességét kétszeresen emelte az a szerencsés véletlen, hogy e tekintélyes számú állatcsoporthoz egyetlen egy hajtásba került elő. Valóságos harczeri tüzelésre emlékeztető fegyver ropogással fogadták Nimrod hívei e 3 csoportban kitérő állatokat s ezek közül kettőt szerencsésen el is ejtettek, az egyiket a Gróf Teleki Domokos vadászsa, a másikat Varró László lőtte le. — kit a vadászat rendezője báró Kemény Kálmán főispán és a helyi vadásztársaság elnöke Csató János, a szokott formalitások szigorú betartásával vaddisznó-vadászsa avatták. A legvidámabb hangulatban levő kedélyes társaságban részt vettek még Buda Ede, báró Kemény Pál, Zay Kálmán, Czecz Ernő, Dezső Zsigmond, Pongrácz Géza, Tóth Miklós.

— Az adózó közönség figyelmébe. Nagyenyed város adóhivatala egy általa kibocsátott hirdetményében közhírre teszi azt, hogy a folyó 1889-ik évre megállapított I- és II-od osztályu kereseti adó-lajstromok a városi adóhivatal hivatalos helyiségében, folyó hó 1-étől 9-éig 8 napi közzemlére — a kiróvott adó megtekintése végett — ki vannak téve, felhívának tehát mindazok, kik ezen adónemben adóznak, hogy azt tekintsék be és a netaláni sérelmeik ellen a feltolyamodást 15 nap alatt adják be, a helyi m. kir. adófelügyelő urhoz, mivel azok csak ugy érvényesek az 1883. évi XLIV-ik törvényozikk 5. és 8-ik §§-ai értelmében.

— Nyilvános számadása Bethlen-főiskola theol. dalkara által f. év febr. 23-án rendezett hangverseny jövedelméről. Bevétel: a) jegyek árából 184 frt 90 kr, b) felülfizetésekből 38 forint 60 kr, összesen 223 frt 50 kr, Kiadás: 93 frt 9 kr. Tiszta jövedelem: 130 frt 41 kr. Felülfizettek: Sikorszky Matild, Sikorszky Zefi, Ludvigh Olga, Papp Czeezilia, Horváth Berta, Boez Irma, Szöllösi Berta, Komáromi Etelka, Balogh Ilona, Bokor Klára, Czirner Laura, László Kornelia, Makrai Margit, Pásztohi Mariska, Török Gyöngyike kisasszonyok 1—1 frt. Nygys. id. Gáspár János 2 frt. Nt. Hegedüs János 1 frt 20 kr. Nt. dr. Kovács Odón 60 kr. Vincze Dánielné ó n. 1 frt 20 kr. Dr. Bartók György 60 kr. Ungár Sámuel 3 frt. Orgonás Zsigmond 2 forint, Benedek Károly 50 kr. Mórággy István 60 kr. X—y. 20 kr. Liptai István, Munkacsai Zsigmond 60—60 krajczár. Németh László, Lukácsffy István, Muzsnai Béla, Stánosi Miklós, Schiessel Albert, Aczél Béla, Hudelist Máttyás, Tóthfalusi János, Bartha Zsigmond, Zayzon János 1—1 frt. Tókos Jenő 50 krajczár. Midőn hálás köszönettel vesszük és nyugtázzuk a nevezett felülfizetéseket, egyszersmind köszönetünket fejezzük ki a vegyes dalkar azon tagjainak, kik a hangverseny estjén használt jelvényeinket kihimeznék

sziveskedtek. Fogadják á dalkar forró köszönetét Mester Polid nagysága jelvényeink csinos összeállításáért — Nagyenyed, 1889. márcz. 2. — A theol. dalkar nevében: Kovács Árpád, s. k. elnök, Lőrincz János, s. k. pénztáros-titkár.

— Nyilvános nyújtás. Az alvinczi állami iskola tanító-kara, több lelkes nő és férfi szives közreműködésével, f. év február 24-én a „tanítói-könyvtár” javára anyagi és erkölcsi tekintetben egyaránt sikerült táncszertélyt rendezett, mely alkalommal bevétel volt 66 frt 70 kr. Kiadás 41 frt 98 kr s így a tiszta jövedelem 24 frt 72 kr. Felülfizetni kegyesek voltak: Br. Horváth Odónné, szül. Redey Johanna 5 frt. Baranyai István, Andrey Lajos, Glück Mór, Glück Samu, Telek József, Szabó Károly és Tamás András 1—1 frt. Nuszbaum Herman, Izrael Henrick 50—50 kr. Nuszbaum Adolf 20 kr. Felülfizetések összege 13 frt 20 kr. Midőn ezt nyilvánosságra hozzuk, fogadják ugy a szives résztvevők, mint a felülfizetők a leguagyobb köszönetünket. Alvincz, 1889. év február 28-án. Székely L. H. elnök. Péterffy Árpád, pénztáros.

— Nyilvános számadás. Az abrudbányai ev. ref. egyház újonnan építendő temploma alapítójának gyarapítására február hó 23-án tartott táncvizigalom alkalmával bevétel 131 frt 76 kr. Kiadás volt: 69 frt 14 kr. Maradt tiszta jövedelem: 62 frt 62 kr. Felülfizettek. Dr. Szuchy Béla 1 forint. Tabakovics Zoltán 1 forint. Knobok József 2 frt. — Jegyeiket kiváltották más vallásnak: Boér Beláné 4 frt. Keller József 2 frt. Dombi József 1 frt. Rákosi István 2 frt. Bosiotta László 2 frt. Gruber József verepatakáról 1 frt. öz. Miskai Jánosné 1 frt. öz. Rákosi Józsefné 2 frt. Csusi István 1 frt. Ivasku György 50 kr. Zsula János 1 frt. öz. Glüvel Jánosné 1 frt. Glüxel Reinhard 2 frt. Ifj. Göndöl József 1 frt. Cirles Mihály 1 frt. öz. Janos Mártonné 1 frt. Kresztesi István 1 frt. Szigeti Károly 1 frt. — Fogadják ugy a felülfizetők, mint a kegyes adakozók egyházunknak hálás köszönetét. Abrudbányán, 1889. február 27. Rendezőség.

KÖZGAZDASÁG.

Fehér borok megfeketedése.

Gyakran részesülök a közönség részéről azon bizalomban, hogy hibás és beteg borainak orvoslása végett hozzám fordul. Ez uton hozzám került különböző beteg és hibás borok között eddigelő leggyakrabban találkoztam az ugynevezett fekete törésű vagy röviden mondva megfeketett hibás borokkal. Ezen nem ugyan nagy, de igen kellemetlen borkezelési hiba feltűnő gyakori előfordulása készített arra, hogy a baj okát kutassam s tapasztalati-mat a borászkozönség okulására közözzem tegyem.

Hogy tárgyatam kellőképen megvilágíthassam, mindenekelőtt a baj külemével, illetve jellegével kell megismerkednünk.

Ha a fekete törésen kívül egyéb betegség nincs jelen, ugy a bor teljesen jó; a baj csak abban nyilvánul, hogy a bor tisztaságát elveszti, igen hígított tintához vagy vastartalmú ásványvízzel elegyített borhoz hasonló, igen finom kékes-fekete törést, homályosodást mutat. Bár ezen hiba, már a hordóban érintetlenül hagyott boroknál is gyengébb mérvben előfordulhat, leginkább azonban akkor mutatkozik és fokozódik jobban, midőn a bort lefejtették vagy pedig a hordóból kivett bort pohárban a levegőn állani hagyjuk.

Ezen fekete törés előidéző oka tudvalevőleg a borba jutott csersav és vasélecs vegyületeknek elégtelése, illetve csersavas vaséleg-képződéséből ered, melynek folytán tintszerű kékes-fekete csapadék származik. Ezen vegyfolyamat igen jól észlelhető, szüreltelis alkalmával a szőlőzö-malmok vashengerein, nemkülönben új hordók kiforrásása alkalmával a hordó vasbronzcsai közelében is, hol mindkét esetben a csersav és vas vegyülete, illetve elégtelése következtében tintszerű feketedés mutatkozik.

Jóllehet minden borban van kis mennyiségű csersav és vas-vegyület is, de azért nem következik, hogy a bor ennek folytán fekete törést kapjon, mert a fekete törés csak az esetben válik ki, ha a borban mindkét anyag, főként a vas nagyobb mennyiségben foglaltatik s mint ilyen, vegyülve csersavas vaséleggé változhatik.

Különösen hajlammal bírnak e bajra a héjon erjesztett s ennek folytán csersavasabb és egyéb vonatanyagban dúsabb, de savban szegényebb, értékes finom borok, míg a közönséges híg, savanyu boroknál ezen baj rendes körülmények között nem fordul elő. Ennek oka ismét abban leli magyarázatát, hogy az esetleg képződő csersavas vaséleg a bor savtartalmában oldódik s ennek folytán fekete csapadék nem válhatik ki. A fent említett-ekre nézve igen tanúságos bizonyítékot szolgáltat a borok vastartalma ásványvizekhez magartartásának megfigyelése, midőn is azt fogjuk tapasztalni, hogy a csersavban szegény, híg, erősen savanyu borok épen semmi vagy csak sokára igen gyenge feketedést mutatnak, míg ellenkező összetételű borok gyorsan és erősen megfeketednek.

Visszatérve már most ama körülményre, hogy miért épen nálunk oly gyakori a borok feketedése, vizsgálódásom folytán azon eredményre jutottam, hogy ennek előidéző oka egyenes ajtós hordóinkban, illetve azok ajtóinak czélszerűtlen vasalásában keresendő, a mennyiben, mint arról igen számos esetekben meggyőződtem, az ajtó vasalás nemcsak, hogy az ajtó fájába beeresztve nincsen, hanem ellenkezőleg a vas rendszeren annyira kiálló felületet képez, hogy e miatt azt a bortól elszigetelendő fedő anyaggal beburkolni is alig lehet, minek folytán az e czélra szolgáló szurok vagy olvasztott kén a vashoz nehezen tapad-ván, nagyon könnyen és gyorsan megrepedezik, lepatogzik. A szőlőgazdák nagyobb része nem ismervén a vasnak borra való befolyását, nagyon természetesen, nem is fordítanak figyelmet és gondot a hordó ajtók rendes karban tartására, minek folytán a borban levő szabad savtartalom

a vasat feloldván, a már ismertetett módon a borok megfeketedése idéztetik elő. Míg ezen bajjal itt nálunk igen gyakran találkozom, addig másutt, hol az ajtós hordók nem igen használtak, csak nagy 8—10 hl. hordók s ennél nagyobbaknál szokásosak, de azoknál is a kádárok által gondosan akként készítettnek, hogy a hordó ajtó vasalását az ajtó fájába mélyen beeresztik és gondosan beszurkolva, még faburkolattal is ellátják, ezen baj nem igen fordul elő. Mert ez által a bor a vasalással semmiképen sem érintkezhet, a borok megfeketedése csak igen ritkán, inkább csak borbetegségekkel kapcsolatosan jöhet elő, mint pl. a bor feloldulásánál, hol a betegséget előidéző bacillusok a bornak borköszv tartalmát felbontván, a megfogyatkozott sav-mennyiség következtében válik ki csak kisebb mérvű feketetörés.

Tisztaban lévén a borok megfeketedésének előidéző okával, nem leend nehéz ezen kellemetlen hibának elejét venni egyszerűen a hordók ajtajának czélszerű vasaltatása s ennek kellő állapotban fenntartása által.

A már megfeketedett borok javítása, feitéve, hogy az nem betegség, hanem az elősorolt befolyás következtében állott elő, többféleképen eszközölhető.

Ugyanis eszközölhetjük azt akként, hogy a bort egy az elősorolt kívánalomnak megfelelő tiszta hordóba nyiltan átfejtjük, a melyben a fejtés alatti elégtelens következtében még jobban megfeketedt bor finom fekete csapadékat leülepedni hagyjuk. Ha így atovábbi feketedési folyamatnak eleje vétegett, a bor tisztulása bár igen lassan, de idővel be fog következni. Sokkal gyorsabban eszközölhető ez akként, ha az átfejtett bort pár napi leülepedés után tojás fehérjével, gelatinnal, de tapasztalatom szerint vizahólyaggal is derítjük, mely alkalommal azonban, ha netán a bor elég csersavat nem tartalmazna, a derítés előtt a derítő anyag száraz sulyának megfelelő mennyiségű csersav leend a borhoz adandó.

Kisebb mennyiségű ilyen tört bort javítottam én egyszerűen filtrálással is és pedig akként, hogy az első filtrálás után még erősebben megtört, megfeketedett borhoz hektoliterenként 1—2 kanál finom porrá dörzöölt kaolint adtam s ezzel jól összekeverve, ismételtlen megfiltráltam, midőn is a bor teljesen megtisztult és ily állapotban meg is maradt. Ezen mód bár célhoz vezet, de nagyobb mennyiségeknél hosszadalmas munkát képez. Ezért rendszeren szoktam eljárni, hogy a megfeketedett bort előbb megfiltrálom és pedig egyrészt azért, hogy a bort a már képződött fekete csapadéktól megszabadítsam, másrészt pedig azért, hogy elégtelést által a borban oldott vas élecsét eléggé változtassam s ez által a bor ismételt megtörését előidézzem, minek bekövetkezése után a közönséges durvább borokat gelatinnal, a finomabb simábbakat tojás fehérje vagy vizahólyaggal derítéssel hozom rendbe.

Tapasztalatból kifolyólag ajánlhatom a megfeketedett borok savtartalmának meghatározását is, a melynek alapján a bor esetleg alacsony savtartalmát kísérletek után megállapítandó megfelelő savtartalomra emelni lehet, mely esetben a savpótlás a filtrálás vagy derítés megelőzőleg leend foganatosítandó. Ily eljárással nemcsak azt érjük el, hogy a derítés után szebb, tükörösebb bort nyerünk, hanem a bor savtartalmának kellő felemelésével további feketedésnek is eleje vétegett.

Igaz ugyan, hogy a megfeketedett borok illetően módoni javítása és helyre hozatala némi szakavatottságot és kellő gyakorlatot igényel, mindazonáltal ez nem oly nehéz, hogy azt az intelligens szőlőgazda magának meg ne szerezhesse. Minden esetben azonban legezelszerűbb leend, ha ismerve a fekete törés előidéző okát, előrelátó gondossággal borainkat e bajtól megóvjuk.

Nagyenyed.

Mórággy István,
vinczellér-kép. igazgató.

Az erdélyi gazdasági egylet irodalmi szakosztálya

megbizásából ezennel közléstesszük a könyvküldő válalatlak II. évfolyamára szóló előfizetési felhívást.

Négy, 2—2½ ives, kis füzetet fogunk ezen évfolyamban is kiadni és bizton reméljük, hogy füzetünk hangja és tartalma meg fog felelni annak a nagy czólnak, melyet magunk elé tűztünk: a szerényebb viszonyok között gazdálkodó gazdasági tiszteknék és birtokosoknak, főleg pedig a kisgazdáknak olyan könyveket adni a kezökbe, melyeket fejtrés nélkül megérthetnek és a melyekből a mindennapi gyakorlat ezernyi bajában hasznos tanácsokat merithetnek.

Ismerve azt a hatást, melyet a nép aprjára-nagyjára a vele majdnem egy kenyeren élő papnak és tanító-nak példája és szava gyakorol, oda törekszünk, hogy füzetünket egy a gyermekek tanítására az iskolában, mint a felnöttek oktatására az életben felhasználni lehessen.

Az I. évfolyam füzetéről („A trágyáról és trágyázásról”, „A legelő és kaszálók ápolásáról”, „A sertés-hizlalásról” és „A borju-nevelésről”) a szaklapok kivétel nélkül dicsérelőleg nyilatkoztak és a gazdáközönség nagy tetszéssel fogadta azokat, mit legszebben azon örvendetes körülmény bizonyít, hogy aligha nem szükséges lesz egyik-másik füzetből mielőbb második kiadást rendezni saját alá. Mindebből biztatást olvasunk ki és bátorságot merítünk a második évfolyam megindítására.

Füzeteinkben a mindennapi gazdasági életnek leg-sürgősebb és olvasó közönségünket leginkább érdeklő kérdéseit fogjuk megfelelő módon tárgyalni. Rendre felölelni akarjuk a növénytermelést és állattenyésztést, a rétművelést, a takarmányozást, az állatgondozást és használatot, a szőlőművelést, borászatot, kertészetet és a gazdasági üzletvitel nevezetesebb mozzanatait, hogy egy olyan kis könyvtárral lássuk el idővel gazdatársainkat, melyhez bármely kérdésben tanácsért fordulhassanak.

Jól tudjuk, hogy „a gazdálkodást nem lehet könyvből megtanulni”, de azt is tudjuk, hogy a ki járatos a gazdálkodás titkaiban, az egy jó könyvből sok, — igen gyakran megbeszélhetetlen utbaigazítást fog kiolvashatni és új eszmékkel, melyek észrevétlenül is helyesebb utra terelik, fog gazdagodhatni.

Miként juttassuk el füzeteinket a kisgazdák kezébe? ez a kérdések kérdése!

Mi ezáltal is egész bizalommal fordulunk a gazdasági egyesületekhez, a gazdakörökhöz, a birtokosokhoz, a gazdasági testekhez azon kéréssel, hogy fizessenek elő füzeteinkre. A kapott füzeteiket osszák ki azután a népkönyvtárak, a körök tagok, a népiskolák tanulói között, ajándékozzák meg velők az értelmesebb eselődöket — csöszöket, kerülőket, udvarbírókat stb. — és még az olvasni tudó napszámosoknak is juttassanak belőlük.

Ha 100 füzetből csak tízet olvasnak el és 10 tanács közül csak egyet fogadnak meg — egy lépéssel már előre haladtunk és ez az egy lépés is nagy nyereség; méltó arra, hogy érte valami áldozatot hozzunk.

Minél több előfizetőnk lesz, annál lejjebb szállítjuk füzeteink árát. Mi nem akarunk nyeresékedni. Ellenkezőleg — ezélunk elérésére sokat áldozunk munkában és pénzben is; kötelességet vélünk teljesíteni s ezért örömmel tesszük.

Kolozsvár, 1889. február hóban.

Dr. Szentkirályi Ákos,
szakosztályi előadó.

Dr. Berde Áron,
szakosztályi elnök.

ELŐFIZETÉSI ÍV

az erdélyi gazdasági egyesület irodalmi szakosztályának könyvkiadó vállalata által 1889. folyamán kiadandó következő négy füzetre:

1. „A házi kert”, írja Ritter Gusztáv gazdasági tanintézetű főkertész.
2. „A takarmány-répa”, írja Herényi Góthárd Sándor földbirtokos.
3. „A szántás-vetés-répa”, írja Hensch Árpád gazdasági intézeti r. tanár.
4. „A fejős tehénről”, írja Hauer Géza földműves iskolai igazgató.

A füzetek évnegyedenként fog-nak megjelenni.

A négy füzet ára összesen 80 kr. Egyes füzetekre nem lehet előfizetni és árak külön-külön magasabb leind.

Az előfizetési pénzeket kérjük postautalványul, az előfizetési ivatek pedig levélben „az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatalának Kolozsvár, b. középútcza gróf Mikó-ház” cím alatt folyó év áprilisi hó végéig beküldeni.

Kolozsvár 1889. február hó.

Dr. Szentkirályi Ákos,
szakosztályi előadó.

Dr. Berde Áron,
szakosztályi elnök.

Felölös szerkesztőség:

Dr. MAQYARI KÁROLY TÜRÖK BERTALAN.
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS.

GEISLER ÁGOSTON

állami, városi és kereskedő-kertész M.-Ujvárt.

Ajánlja dusan berendezett üzletéből való nemes és jól nevelt gyümölcsfákat a tavaszi ültetésre, ugymint: 2 és 3 éves oltás, magas törzsű alma-fák 100 drb 30 frt; 5 és 6 éves oltás, magas törzsű, termő koronával 100 drb 40 frt; 8 éves oltás, magas törzsű, termő koronával 100 drb 50 frt. **Körtvéfák:** magas törzsű, hasonló, mint az almafák. **Pujafák, alma és körte** piramidális 2 éves oltás 100 drb 30 frt. **Cseresnyefák** nemes oltott, magas törzsű, koronás fák 1 drb 35—40 kr. **Meggyfák** nemes oltott, nagy spanyol fajok 1 drb 35—40 kr. Nagy féle **egres és ribiszke** 1 drb 10 kr. **Rózsafák** 2 és 3 éves oltás, 1—2 mtr magas, koronás rózsafák, mind szemzés, az iskolából, egészséges erős koronával, kitünő szép fajok, u. m. Thea, Bourbon, Noiset és Remontair 100 d 50 kr, 1 drb drágább. **Szomorú róza** 2—2½ mtr magas, 3 éves oltás 1 drb 1 frt. Futó rózsák 2 éves 1 drb 25 kr, nemes gyökeres róza 1 éves 1 drb 15 kr. Crataegus (galagonya) legjobb az eleven kertelésnek 2 éves 1000 drb 8 frt. Többféle diszfák és bokrok jutányos árban. **Szőnyeg-növény.** Alternatera 100 drb 3 frt. Coleos 100 drb 5 frt. Acherantos 100 drb 2 frt. Pyretrum 100 dr. 1 frt. Cyneraria 100 dr. 1 frt. Lobelia dugvány 100 drb 2 frt. Pelargonja barlet 10 drb 80 kr. Verbénia dugvány 10 drb 80 kr. Vanillia 10 drb 80 kr. Lantana 10 drb 80 kr. Viola tricolor 100 drb 1 frt. Többféle nyári virággalant 100 drban jutányos árban. Többféle meleg és hideg házi dísznövényt, valamint mindenféle virág és veteménymagvak friss és jó minőségben jutányos árban kapható. Burgondi és oberndorfi répa 1 kl. 50 kr. Pityóka 8 fajban, 1 l. véka 60 és 80 krért kapható.

6635—1888.

tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság által közzé tétetik, hogy

Sandru Filip és társai végrehajthatóknak 249 frt 64 kr tőke, ennek 1885. évi február 5-től járó 6% kamata 38 frt 55 kr költség-követelésének kielégítése végett végrehajtható szenedő özvegy Andoné Manásziáné Rad Katalin és özvegy Andoné Juonné, Bába Tódorának a batizházi 60. sz. telekjegyzőkönyvben A+ 1—31. rszám alatt foglalt fekvőségekből két hatodrészbeli jutalékra 358 frt 22 kr megállapított kikiáltási árban Batizháza község előljárási helyiségében

1889. évi április hó 8-án délelőtt 10 órakor

tartandó nyilvános árverésen kikiáltási ár alól is eladatnak. Venni szándékozó kötelesek a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfo-lyammal számított ovdékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett királyi adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni

Különb az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságul a hivatalos órák alatt és Batizháza község előljárási helyiségében tekinthetők meg.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság.
Nagyenyeden, 1888. december 22.

Csegezi,
kir. aljbíró.

Rendkívüli feltűnést és méltó bámu-

latot keltenek mesés olcsóságuknál fog-

va az egész continensen az én

Ezüst-Nikel-Remontoir

Zseb-órám

melyeknek esinos lánczettel együtt az ára csak

4 frt 80 kr darabonként.

Csupa véletlenség.

hogy ezen csodaszép, másodperczre szabályozott s elromolha-tatlan szerkezetű remontoir-órákat lánczettel együtt 4 frt 80 kr mesés árban árusíthatom. Az órák mutató szerkezet-tel s lapos üregegel vannak ellátva s kules nélkül felbuzhatók s 3 évi kezeséget vállalok értük írásbelleg. — Ilyen kedvező a-kalom nem egyhamar lesz megint, a készlet fogyatékán van ezért siessen mindenki megszerezni ez órákat, melyet kétszere árban sem lehet sehol megkapni. — Kész fizetés vagy utánvé-tel mellett megküldi a GRÜNSBERGER ZS. kiviteli árutárár Bécs, II. Teréz-utca 1.

Figyelj világ! figyelj!

Varrógép

1 frt 50 krért.

Csodát mivel e gép, mindent kitűnően var, úgy a legvastagabb

belmél, mint a legfinomabb chifont, jól dolgozik, esinos kiál-tításu, aranyzintre befuttatott s diszere válik a salonnak.

Menhetetlen hiba, ha hiányzik valamely háztartás-ból e gép. — Ki hitte volna, hogy 1 frt 95 krért varró-gépet lehet előállítani. — E gépnek rettentő kelendősége van, rendeljen hát mindenki sűrgősen, mivel nemokára elfogy.

Levelezőlapoz meg lehet rendelni. Kész fizetés vagy utánvé-tel mellett megküldi a GRÜNSBERGER ZS. kiviteli üzlete Bécs II. Teréz-utca 1.

Az olvasni szerető közönség szives figyelmébe ajánlom. A hosszú téli estékre jól berendezett kölcsön-könyvtáramat olvasás kivételére 3200 kötet magyar és német könyv áll rendelkezésre. Az olvasási díj nagyon csekély, a beiratás bármely nap megkezdhető.

Wokál János

K Ö N Y V N Y O M D Á J A

mindenféle nyomtatványok,

ugymint:

eljegyzési és esketési jegyek, számlák, körlevelek, névjegyek, levélfejek,

hivatalos táblázatok, falragaszok, czégnyomati borítékok, vásári, pénztári könyvecskék, utalványok, folyóiratok, lapok és bármily nagyterjedelmű munkákat

— minden nyelven —

a legdíszesebb kiállításban jutányos árak mellett állit elő.
Minden fajú és nagyságu fehér, szürke, kék és szines

— i r o d a - p a p i r o k, —

írónok és rajzeszközök, névnapi és ujévi kártyák, mindennemű levélpapírosok, borítékok és mintazacsok, kitünő tenták fekete, karmin, kék és zöld színekben, vonalozók, háromszögek, rajzpapírosok, festékek és rajzkönyvek, mindennemű vonalozott üzleti és gazdasági könyvek

a legjutányosabb árban kaphatók könyvkereskedésben.
Raktárt tartok községek és egyesek részére

mindenféle hivatalos nyomtatványokból.

PAPIR-, IRÓ- ÉS RAJZESZKÉREKEDÉS. KÖLCSÖNKÖNYVTÁR.